

Trabzon Vali Vekili ve 3. Fırka komutanı,
Kaymakam Ruğali Beye

7

Rusya Şura Cumhuriyeti on sekizinci Kafkas Fırkası
harp komisyonunun 7 Haziran 1920 tarihi ve 449
numaralı Rusya Şura Cumhuriyetiyle onbirinci harp
inkılap ordusuna geçilen teyrafıta
Anadoludan Bakıya gelen Türk kuvvetlerinin
Bakıdan hareket ettikten sonra İran yolunda İran
hanlarından Fakı hanın hainane neticesi olarak
adamları tarafından öldürüldüğü ve üzerlerinde
bulunan evrak-ı mühimme ve eşya-ı sairinin
gasb suçluluğu bildirilmekte ve bu vak'a-ı feciyanın
icra edildiği günlerde Anadoludan gelen erkan-ı harp
kaymakamlarından tehnik cevap beyin ifadesi aldırıl-
mış. İbu iki zatın Anadolu inkılap hükümeti
ile Rusya ve Azerbeycan şura cumhuriyetleri arasında
~~iki~~ ittibat tesisine memur Türk zabitanından
kamil ve celal etadilerin olduğu matcessuf ar-
laşılması olmaları kayfiyet teessüflerimizle arz olunur.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Pek Muhterem Arkadaşlarımıza

Şu muhtassal Mektubat asir olarak Muhtasar

bazı mütalaatımı ilaveten arz ve takdim ediyorum. İttihad-ı İslam veyahut Türk yurdunun himmetleri Sarkı krize yaklaştıramadı. Padışah ve Sultanatların milletlerin ittihadı arasına ^{girdikler} perdeler ortadan kalkmalıdır. Beş senelik kâfir ve seyahate ilaveten vukuattan ^{Supralar} ~~menur~~ memuriyetle teqrir-i mesaiye davet ediyor. Başka mektuplarında tafsilat alırsınız. Acele olduğundan bu kadarla iktifa ediyorum. Hürmetlerle. Afganistan Memur Yüzbaşı

Mehmet Kazım

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAN TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Hakkında

8 12 336

Beylik Millet Meclisi Başkanı M. Kemal
Hakkında

Teşkilatın artık yarısı gibi burda kaldık
Çünkü Yusuf Kemal beyin Bekir b. Bekir b. Bekir b.
Sulu ve arkadaşları her şeyi kendilerinin
özel beyanlarıyla mektuplarında ve haberleri
etmek için gazetelere ve diğer vesitelerine
istihkam raporlarının raporları efendim.
Hakkında Meclisi İstiklal meclisi heyeti
Emir

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Cizw...

22.1.337

Aca keder.

B. M. Medhi, Kemel Para, Horret...

16.1.337. 1663/40 sifreye:

1-) Her sınıf halkın ruhlarından geçen Bele-
 cgele utunma ve burada kemur hakkında
 usullerolar yapıldıktan sonra...
 feller alında. Önce Mihaf... Mikadesat
 ve Medefaa-i Hukuk...
 ko arlastırılması ve...
 puda...
 hükmete...

2-) Mustafa...
 Erzurum gelmiş...
 binlerce halk...
 ve...
 tehirler...
 gelmemiş...
 de...
 mekte...
 vermediler...

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Diyarbakir

2/3.1.337 (1921)

Büyük Millet Meclisi Riyaseti'ne

23 Gayet muhtemeldir

iki ay evvel Komünizm cereyanı aleyhinde vermiş olduğum telgrafnameye Yüksek Mecliseğe tatminkâr cevap yazılmamış olması kararlaştırıldığı halde henüz cevap almadığıma müteessir olmuştum. Bu defa Dahiliye Vekâleti'nce vilayete Komünist Partisi'nin vesikasını taşımayan kişiler hakkında tahkikat ve takibat yapılması için emir verildiğini haber aldım. Bu hale nazaran emir geçen vesikasını taşıyan kişiler her türlü Komünist propagandasını ifade sebeptir. Demek oluyor ki hükûmet x bu vesikalara değeri olmayıp milletin birlik ve beraberliğine her anlamdan ziyade muhtâc olduğu bu dünezdâ Yüksek Meclis'in defalarca ilan ettiği hedefe uyumsuz ve millî iradenin maksadına aykırı hareketler peşinde olan bir fırka x'e yarı resmî bir mahiyet verilerek onun x icraat ve hareketine bir türlü yardıma bulunmak ne dereceye kadar doğrudur? Bu, Meclis'in fikri kararına ne derece muvafıktır?

Halkın (...) ve meclis'in katıyen yeni mersintilerden sekınarak kararlı, sabit ve umumî arzularına uygun bir yolda yürünmesi gerekir. Böyle olduğuna göre bu şekilde hatalı görülen meseleler hakkında bizim aydınlatılabilirliğimizi hükümetimizle her türlü şekilde arındırılması elzemdir.

Halkın birisine tereddüt olarak işbu telgrafnamenin Büyük Millet Meclisi'nde menşel konuşmasını ve uzlaşmaz başını bağlayan Yüksek Meclis'e kat'î karar alınarak parçalanmaya ve karışıklıklara meydan verilmemesi elzemdir şifasında.

Erzurum Mebusu
Mustafa Durak

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

2.1.337 (1)Emrum

2.1.337

Büyük Millet Meclisi
Tutanakları

Gayet acildir

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bakanlığına

İlkay evvel Komünizm cereyanı hakkında ver-
miş olduğum telgrafî ifiksel Meclisimize teminî
tatminî cevap yazılması beklenildiğini
duydüğüm halde henüz bir cevap alamadığım
üzünüm ve hayret ediyorum. Bu defa da
işleri Bakanlığınca ifiksel Komünist firka-
sının vesikalarını taşıyan şahıslar hakkında
tahkikat ve tahakkuk talimatını emredildiğini
haber aldım. Bu ifiksel söz geçen firka-
nın belgesine şahıslar her türlü Komünist
propagandasını yapmada serbest ve söz geçey
belgeler kıymet taşımaktadır demek oluyor.
Yüksek gayesine ulaşmak için halkın birlik ve
beraberteye müttas olan Büyük Millet Meclisince
keantihle şüpheli bulamamıştır, ve ifiksel Meclisim
defalorca ifiksel ettiği hedefe uymayan ve Milli
İradenin menfaatine aykırı menfaat peşinde
olan ifiksel firka böyle yarı resmî bir,

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

(2)

(2) mahiyet verilerle onun teraat ve hareketine bir nevi yardımda bulunmak ve resmi bir ma-
kamdaki vileyete tavsiye ve teklifat yapması
ne dereceye kadar doğru ve ne dereceye
kadar fehir ve zararına olup olmadığı bilin-
memi. Halkın günde bir hareketlerinin sordulmuş
olmasına ve memleketin keintikle resmi sarsın-
tilerden sakınarak kararlı ve sabit ve
toplumun arzısına uygun olarak yokta y5-
resmi lazım geldiğine göre mükim ve
buralarca hatalı görülen meseleler hakkında
biraz aydınlatılmaması hükümetimizin her türlü
şahıeden arındırılması gerektiği ve acildir.
Halkın hislerine tevmin olarak bu teklifatı
mı. mutlaka olmalıdır ve toplumumuzun başını
bağlayan yüksek ve kesin bir karar
alınarak ayrılık ve karışıklıklara meydan
verilmemesi istenmektedir.

Erzurum Mebusu

Mustafa Durak.

3.1.337

(1)

25.1.337

Ankara

25.1.337

Sifre.

Diyarbakır'da:

Elçerine cephesi komutları hareketlerine
C. 23.1.337 sifreye: Rus Bolşevik Komünist faaliyetleri
nın neticesinin etraflıca ve ~~detay~~ sesitli
senayinin verildiği bilgi ve belge ile, duyulmuştur.
Komünizm meselesi Mecliste 211 celse de
konuşuldu. Meclis ve hükümet Komünizm mem-
lekette tatbikine ~~ve~~ ~~faali~~ olmadığı hakkında
kamaatını kesin ve gayesizlik tarzında
ortaya koydu.

Hükümet: gerek merkezde ve gerek memle-
ketin her tarafında komünizme karşı perelli
tedbirler alınmalıdır. Bu tedbirler fursinden olmak
üzere şeyh Said Efendi'de hakkında kanuni
takibat yapmak üzere tayin olmuştur Diyarbakır
İstiklal Komitesi'ne 'Şeyh Said Efendi'ni ortadan
aldırma

T. B. M. Meclisi Rusi

M. Kemal.

Emir

16.1.337

Ertelenmez Gözaltı

Ankara' dan Cafer' ya

VAR

B. M. M. Barhanı M. Kemal Karret...

Mustafa Suphi'nin

hemşehirlere, Bolşevik olunuz, keriniz, herkesi kendi...
 indirtiz her şeyleri isereh gönderdim...
 Emrum halkını fevkalade peler...
 peşirmisten dsa mitleviki...
 dahi okluju ileri peler...
 ve esnaftan ibaret bir...
 gelerek hükümetin...
 tarzını belirtmiş ve...
 önüne geçerek...
 lere karvur...
 müdafaa...
 sonra bu...
 yük bir...
 Daha önce...
 evince...
 hükümetin...
 Barışını...

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

(2)

Mustafa Süphî meseleleri peşine own eylemlerinin
sahsi ve samimi olduğuna ve his bir tarafın
sahip silinmediğini, kendisi buraya geldiği tak-
dirde zararın ~~ya da~~ olmaması için hükümet-
in her türlü tedbiri aldığı belirtilmiştir.

(1. her namus.)

2- M. Süphî'nin taraftarlarından 16 kişi kar-
tan hareket etmiştir. Bir ille bu hada
buraya geleceklere bunlara da bildirilmiştir
haber alındıktan sonra kendisi hareket edecek
tır. Kasım Paşa ile konular hakkında heberleşmiş
sonunda kararlandırıldığı üzere geleneğimizin
bölünen halkın sükrinin izni vermayerek
kendisiyle taraftarların koruma altında
sınır dışına sevk edilerek Erzurum Trabzon'a
göndereceğimi. Bu konuda başka bir emir
ve işlem varsa bildirilmesini istirham ederim.

Vali Hamit

(1) Kars

31.337

VAR

1

Hariciye Mektebine

Yolda Mustafa Suphi ziyaretine gitti.
 İlk olarak Üsine Enternasyonalizm üzerine
 Sahibi'nde mutlaka Komünizm tartıştığını kabul
 etmişler. Toplumun kaderini kendi kendine
 tayin belirlemeye terk ettiğini belirtti. Her
 sonra Anadolu'da toplumsal hareketi ayaklan-
 madan ziyade mülki sınıfların çıkarına
 karşı isyan şeklinde yürüdüğünü söyledi. Bunun
 onayladım. Sonra 'Mektepte' M. Kemal
 Parti faaliyetlerinin Burjuvazi sınıflardan alına-
 yıp halk kitleleri yararına olduğunu söyledi. Fakat
 Anadolu'ya geleni 'İttihatçı Komünist Fırka' sını
 bir İttihatçı Parti' olmanından korktuklarını
 halkın Dünya emperyalizmine karşı her pöda-
 me ve her devletten yararlanmak için
 memleketi kurtarıcı bir Komünist parti
 gerektiripine sandığını söyledi. Ben bunun
 bir İttihatçı parti' olmadığını Anadolu hareketi-
 nin ilerde edenlerin edulca faaliyetlerle

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Anadolu halkının kabiliyetine göre...
 Herkesin işin teminatlı tedbirler alınmakta
 bulunduğunu yeterli derecede izah ettim.
 İttihatçı paraların kesiminde Anadolu için
 de dâhil olmak üzere İslam âleminde alacak
 ceh'lerini söyledi. Hilafet mahkûmî ve
 saltanatının kaldırılması kuvvemi de
 ekledi. Sözün geçen Anadolu halkını
 idare edemez bilhassa Mustafa Kemal
 Paşanın prensiplerini anlamakta ve (inanmı)
 ve sadık gibi görünmeye başlamış gibi gördüm.
 (bostan tarih)

2-) Sözün geçen halde edindiğim fikirlerdir.
 Zeki bilgili, gayretli, kurnaz, konuşma-
 rında ihtiyatlı ve şakı, Harisini tasvir ederek
 acile etmeden... Memleket idare
 görmek ve Ankara Hükümeti prensiplerine
 inanmış gibi görünmek istediğine bakılırsa
^{Önce} sözün geçen... prensipler ve prensiplerle
 görmek, Anadolu hareketini idare edenlerin
 iftihadını kurmak ve böylece bir mekûl kurma-
 dıkları sonra... Komünizmi potansiyel kendisi
 baş olmak... memlekette ilan ile
 katkı... sanırım. Bir suretinde
 B.Mil. Bu... riva olunur.
 Moskova B.Ş.Ş. seferi Ali F. ad. →

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Ankara

31. 1. 337

sifre

Erzurum Vatisi Hamid Beyefendi

c. 29. 1. 337 Tele:

Muhafaza-i Mühadesat ve Müdafaa-i
Hukuk Cemiyeti merkez Kurul Başkanlığına:
Türkiye Halkı İstirakiyyun Tühası fertlerinden
bazılarının şatana ihanet suçundan dolayı
hailerinden takibat ve tahkikat yapılma-
kader. Söz geçen hailer hükümetse itimatlı
istihbari ve diğer idareci efendim.

Türkiye Büyük Millet Mec.
Reisi M. Kemal.

SAYIN, METE TUNCA'YIN DİKKATİNE

Mektuplar el yorur. Daktilo etmek zaman
alacağımın böyle fakeliyorum. Okunmasının
sor olacağını biliyor, özer deliyorum.

ROZERİN DOĞAN

FAX: 288 48 05 - 288 37 32

TEL: 288 37 54 - 288 43 13 - 275 92 77

Diyarbelir

7-2. 337

(1)

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,
Erzurum Müdafâ-i Hukuk Cemiyeti tarafından
olan komünistlik alâhinde imzalı ve şüpheli
B.İ.H.S. Müdafâ-i Hukuk Cemiyeti nasil ha-
reket edeceği hakkında bilgi cepheye müracaat
ettiğim cevabı hakkında araştırmaya arz
olunur.

suret

C. 2.2. 337. Tev. 3. Türkiye Büyük Millet Meclisi
İfesi Hükümetinin komünizm yani İstirahiyun ve
Bolşevik İdarî şekli kabul etmesi bahis
konusu olmasın gibi böyle bir fikir ne
keslar tarafından ve ne de başka taraftan
yapılmamıştı. Ankara'da bir komünist Fir-
kasının kurulmasına mücadele edilmiş yanlıs
yorumlanmış ve bundan hükümetin komünist
olduğu söylenmiş düşmanlarımız tarafından
uydurulmuş ve iftina edilmiştir. Her kesim

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

gibi ve dolayısıyla serbest olması mes-
 uliyetin beraberinde olup kamunun yararına
 olan sivil vatandaşları dolayısıyla sivil
 metinde bir firka teşkilinden kaçınılması
 yaklaşımları mümkün olmamıştır. Bir
 firkanın teşkiline engel olunmamıştır. Ancak
 mevrur Hükümetimiz hiç bir zaman komünist
 değildir ve olamaz. Hükümetimiz halkın olan
 yaklaşımları komünist idare politikasını kabul
 etmemiş olmanızı da değil. Sadece Emperyalist-
 lesine karşı haklarınıza korunmada menfaat
 lerinizin ortak olmasını sağlar. Başgöre
 Hükümetimizin rejimi ^{halk} olarak bilindiren.
 de dinin müdahale ve istikrarı korunmada
 öncelikli olduğu gibi. Her yeni olan cem-
 yetler teşkil ve bu hususta toplantılar
 yapılması uygun değildir. Mühimlerde Komünist
 taraftarları varsa ve bu gibi propagandalar
 yapılıyorsa kamunun yararlanması yollarına
 bakılmamalıdır. Birlikte bilgilendirilmesi ve ~~ne~~ bölgeniz-
~~de~~ ^{de} Nam Borçlarından başka ~~görev~~
 amaç ve ^{görev} ~~görev~~ Anadolu Hükümeti etrafında
 birlik ve beraberlik içinde çalışmaları başta

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAY TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

20

keşif bulunmadığı ve kendilerin mesleğini bu
kimsenin kabul edilemeyeceği şeklinde Erzurum
bilgi verilmesi maddelerine referans.

Elceste Ayhan K...
T...

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Rize

29.1.337 (24.1.1927)

Ertelenemez, faysa efendim

Büyük Millet Meclisi Mustafa Kemal Paşa

Mustafa Şahin'in Trabzon'da faysa'ya
 gideceği söyleniyor. Bu adama salâmet
 getmesi ve faaliyetlerini sürdürmesi, gerek
 memleketimiz için gerek başka zât-ı dâim
 lebleri için büyük bir yarar olur. Bu peki
 lehlilikten Efer Şahin'i Rize'den kira-
 lanacak bir mülke Rize'ye göndere-
 bilir. Bu hususta İsmail Gelen mahkeme
 (duruşmamak üzere) sözlü emir yapılabilir
 efendim.

Laristan Mebusu Osman

Beurak

30.1.337 son emir